

Saudi Araabia Kuningriik (KSA) – „Magav jõud“

Marko Vinni (Eesti Puitmajaliit) koostatud Saudi Araabia reisi kokkuvõte

Projekt „IHMEC - Breaking the Infection Chain“

Kui me mõtleme lähis-ida peale, mis pilti me endale ette kujutame? Me teame kõik, et antud piirkond on tuntud suurte naftamaardlate poolest ja et sealt nende riikide rikkus ka pärineb. Kus ja kuidas keegi seda resurssi kasutab, on hoopis iseasi. Mul puudus igasugune ettekujutus, milline näeb välja Saudi Araabia Kuningriik (KSA). Pilt, mis mulle sealt avanes oli üpriski erinev sellest, millega oleme igapäevaselt harjunud.

Esimene kogemus algas sellel hetkel, kui lennuki rattad puudutasid KSA territooriumi. Lennuk maandus ja kihutas üle silla lennujaama poole. Samal hetkel võis hakata aimama, et sellest riigist tasub kõike oodata. Olime jõudnud KSA pealinna Riyadhi (elanikke 8 miljonit). Lend KSAsse võtab aega 7 tundi.

Reisi peamiseks eesmärgiks oli IHMEC projekti partnerite kohtumine ja projekti tegevuste ning eesmärkide tutvustamine Saudi Araabia esindajatele. Muuhulgas ka kontaktide loomine, et aidata meie ettevõtetel siseneda KSA turule. Projekti konseptsioon on KSA turule pakkuda antibakteriaalseid materjale ja tehnoloogiaid hõlmav terviklahendus, mida saaks toota avalikult kasutatavaks hooneks. On selleks siis haigla, kool, lasteaed, hooldekodu, mošee vms.

Foto 1. Vaade Saudi Araabia pealinnale Riyadhi. Foto: Marko Vinni

Rikkus vurab sõiduteedel

Lennujaamast väljudes võttis meid vastu uskumatult soe kliima, isegi südaöö paiku oli õhk kuiv ja soe ning võis aimata, mida toob keskpäeva päikesepaiste. Sõit lennujaamast hotelli oli 35 km pikk.

Esimene imestamapanev aspekt oli KSA liiklus. Kella 2 paiku öösel toimus teedel nii tihe liiklemine, et isegi õhk ei mahtunud autode vahele. Sellise eripära vajadusest saime aimu alles reisi jooksul. Nimelt on nende elutempo võrreldes meiega kardinaalselt teine. Päeval ei toimu suurt midagi (palavuse pärast) ja elu käib öösel, kui kuumus ei ole nii tappev. Liiklus andis aimu ka selle riigi majanduslikust

seisust - teedel vuras tuhandeid masinaid ja neid hinnates võis järeldada, et tegemist pole vaese riigiga. Üksikud masinad nägid väsinud välja, üldiselt jäid silma ikka uued ja väga eksklusiivsed mudelid (Toyota, Mercedes, BMW, Porche, Audi, Ameerika autod jt). Seega kasutatakse seal riigis liiklusvahendina peamiselt Ameerika, Saksamaa ja Jaapani toodangut, mis on varustatud võimsate jõuallikatega.

Lisaks liiklusele käis tavapärase tegevus ka maanteed ääres olevates parklates ja vabadel muruplatsidel. Saudi Araabias on traditsiooniks käia peredega ja sõpruskondadega väljas või piknikul. Lõkked põlesid ja rahavast oli murdu, kõik nautisid öist KSA-d.

Peale tiheda liikluse jäi silma ka väga hästi ja suurelt välja ehitatud teede taristu (mõlemas suunas 6 rida). Ainuke asi, mis imestama pani, ülekäiguradasid väga ei eksisteeri.

Foto 2. Liiklusvahendid Saudi Araabia tänavapildis. Foto: Marko Vinni

Kuna esimestel päevadel ei jäänud silma ühtegi bussi, siis uurisin, kas riigis tavapärasest ühistransporti ka eksisteerib. Vastus - tegelikult väga ei eksisteeri ja sellest ka nii tihe autoliiklus. Põhjenduseks selgitati, et autotranspordi eeliseks on mugavus ning oluline faktor, et palvus ei saa ligi.

Lisaks nimetatud auto eelistele on tegemist nafta riigiga, kus kütus on võrreldes meiega ikka väga odav. 1 liiter maksab 1 SAR (0,25 eur). Mõned kuud tagasi tehti majanduslik otsus ja kütuse hinda tõsteti 50%, mis tähendab, et sel ajal oleks kütust meie mõistes päris tasuta saanud. Kütuse hinnatõusu tagamaaks oli see, et riik tahab Riyhadi (pealinn) ja teiste linnade vahel välja arendada ühistransporti (rongid). Liiklus tervikuna on teiste idamaade riikidega sarnane - reegleid eriti pole ja oma manöövri saab tehtud see, kes on julgem.

Emakese maa ressursid

Kui rääkida hindadest, siis peale kütuse naljalt muid odavaid tooteid ei leia. Eestiga võrreldes on hinnad suhteliselt samad või kohati isegi kallimad. Kindlasti leiab maa piirkondadest ja turgudelt odavamaid söögikohti, poode jm, kuid üldiselt on tegemist kõrge hinnatasemega riigiga.

Palju on kohti, kus tootele pole hinda peale märgitud, seega tervikpilti oli raske saada. Näiteks tass kohvi võis saada vahemikus 6 SAR kuni 65 SAR (kuni 16 eurot). Poodides on valdavalt USA toodang, kuigi jäi silma ka muude riikide eksportkaupa. Sigaretid on võrreldes meiega 2 eurot kallimad ja islamimaale kohaselt alkohoolseid jooke ei müüda ega tarbita. Kui kellelegi siiski isu peale tuli, sai poest soetada alkoholivaba banaanimaitselist õlut. Ise jätsin selle toote proovimata.

Foto 3. Mees palmi otsas. Foto: Marko Vinni

Kõik tooted, liiklusmärgid, asutuste nimed jm on araabia keeles, kuid dubleeritud ka inglise keelse tekstiga. Kohati jääb mulje, et tegemist on kakskeelse riigiga. Saudi Araabia kodanik räägib vabalt inglise keelt, kusjuures siinkohal peab ära märkima, et suhtlesime ainult meesterahvastega. Naistele pakutakse seal riigis küll haridust, kuid islamimaale iseloomulikult on naistel seal teistsugune roll. Üldiselt ei saanudki väga tervikpilti, et kuidas ja mil määral on naised ühiskonda integreeritud. Neid teatud olukordades küll aktsepteeritakse ja neil on oma osa, kuid leidub kohti, kus neil absoluutselt sõnaõigus puudub.

Palju küsimusi, vähe vastuseid

Üks asi on kindel - tegemist pole enam ammu vaeste kaamlikarjustega. Selle rõhutamiseks või millegi muu märgiks on kõik ehitised ehitatud võimalikult suured ja uhked. Nii Rihadi, Jeddah kui Taifi iseloomustavaks sõnaks on suured ja võimsad hooned, rajatised. Väga muljetavaldavad on linnad pimedas, kui need säravad oma valguslahendustega justkui jõulupuud (isegi ehitusjärgus objektidele on lisatud valgustused). Jah, meile tunduvad need ehitised ebapraktiliselt suured, aga neile on need kindlasti enesemääratlemisel tähtsad. Näitena võib tuua ühe ülikooli spordiareeni, mis mahutab 40 000 inimest, kuigi spordi tegemine ega vaatamine pole riigis kuigi populaarne.

Palju näeb ka maha lammutatud ehitistega platse, mis ootavad uusi hooneid. Linnades ajab üks kraana teist taga ning ehitus käib suures mahus. Pealinnas ei jäänud silma kuigi palju vanu ja väsinud ilmega hooneid. Neid oli, aga mitte palju. Lisaks ei ole seal riigiks kombeks maju välja ehitamata jätta (hoone teine korrus ootab maksude taga vm) nagu seda on paljudes teistes islamimaa riikides.

Traditsiooniliseks ehitusmaterjaliks on betoon ja ehitusviisiks platsil ehitus. Puitu kasutatakse valdavalt sisearhitektuuris ja väiksemal määral ka välisfassaadi kaunistamiseks. Vanematel hoonetel ka uste, röödude ja akende materjalina.

Foto 4. Riyhadi öösel. Foto: Marko Vinni

Ühel kokkusaamisel Saudi turule orienteeritud firma esindajaga, presenteerisin meie spetsiifikast lähtuvaid tooteid ehk et ehitame tehase tingimustes moodul- ja elementhooneid, mida on hiljem lihtne monteerida ja paigaldada nende tingimustesse. Kuna antud toodang on sellel turul täiesti ennekuulmatu ja vähe kasutatav, siis tegelikult olid nad sellest vaimustuses. Kohe öeldi, et sellised hooned lahendaks KSA-s kaks probleemi. Üks on aeg - nende ehitused võtavad täna palju aega ning teine on oskused. Tehasetingimustes ehitatud hoone on valmistoodang, mille jaoks ei peaks kasutama pakistani, indiat või mujalt sissetoodud kvalifikatsioonita tööjõud.

Linnakodanik on suuremal määral valgelipllane ja naljalt ise oma kätega nn musta tööd ei tee, selleks on teistest riikidest toodud inimesed. Turule sisenemiseks läheb vaja eelkõige kontakte ja õnne. Välja pakutud lahendused on põnevad ja uuenduslikud, kuid rahvas tundub olevat konservatiivne. Tänapäevane küsimus on, kui valmis nad oleksid vastu võtma uusi ehituslahendusi ja uut disaini, mis antud riigis on primaarne.

Riigis nähtu ei andud garantiid ka mingisuguste kohustuslike reeglite kohta. Neil on ehitusseadustik ja normid, kuid võib väita, et ega neist kinni küll ei peeta. Üks Kanada naisterhavas, kes on Saudis 20 aastat haiglate süsteemis töötanud, naeris selle peale, kui ütlesime, et üks mees luges läbi Saudi Araabias kehtivad ehitusnormatiivid. Naine arvas, et selle ajaga oleks võinud midagi mõistlikumat teha.

Ühte erahaiglat külastades avanes samuti päris kummaline vaatepilt. Palatis, kus olid sees haiged, käis samal ajal remont. Kõik liikusid sisse-välja tolmustes välisjalanõudes, laest tilkus vesi jne. Ühesõnaga kui me räägime mingistki regulatsioonist või keskkonnast, mis aitaks patsiendil haiglas terveks saada või tervena püsida, siis seda pole.

Foto 5. IHMEC projekti reis Saudi Araabiasse. Foto: Marko Vinni

Raha ja võimalusi on, aga teostust mitte

Iga päevaga sai kinnitust, et tegelikult on KSA teatud arenguetaapis. Raha nagu oleks, aga kuidas ja mil määral seda kõige otstarbekamalt kasutada, seda teadmist pole. Riigis on palju majandusharusid, mis pole täiel määral rakendunud, näiteks turism. Tundub, et selleks on tingimused olemas, aga ei toimi.

Peamiselt pärsib seda riiki sisenemise bürokraatia (vaja kutset ja viisat). Turistile seal suurt midagi ei pakuta, kui sa just usu eesmärgil sinna ei reisi. Ehk pärsib riigi tõrgeteta funktsioneerimist ka usk ja sellest tulenevad eripärad.

Riigis on ehitatud välja mõned „miljardi dollari linnad“, mis täna ei funktsioneerid, sest eeltöö on jäänud tegemata (nt keskkonnahinnangud). Üles on ehitatud ka eelnevatest sajanditest unustatud linnaosad, mis tänapäevases kontekstis näevad välja väga tehnilikud. Aastas paistab päike 365 päeva, aga ometi ei kasutata taastuvenergiat, mis neile tasuta sülle kukub. Päikesepaneel on neile tundmatu mõiste - milleks, kui nafta ju voolab. Samas võiks mõelda ja kalkuleerida pikemas perspektiivis.

Foto 6. Päikeseloojang Saudi Araabias. Foto: Marko Vinni

Keskkond ise on turvaline. Politseiametnikul väga (peale liikluse sujuvamaks reguleerimise) teha pole. Katusel olev ruupor hõikab kõigile, et liikuge kiiremini ja sireen võimendab seda veelgi. Vahel tuleb maanteel olevale aeglasele sõidukile väikest tõuget või puksiirabi teenust pakkuda. Valdavalt on keskkond kriminaalsegmenidist vaba. Mõnes kohas võib siiski kokku puutuda ka relvastatud valvega, kuid vajadust selleks eriti polnud.

Inimesed tunduvad lahked ja huvitunud, alati ollakse nõus rääkima, tutvustama. Palju jäi kõlama, et alguses ollakse kõigest vaimustuse, kuid ajaga võib huvi jahtuda. Meie kui eurooplased peaksime seega väikese ettevaatlikusega sealsetesse asjadesse ja juttu suhtuma, sest ka koraan lubab uskmatule valetada. Nii kaua, kui asi ametlik pole, nii kaua pole ka tehingut. Tehingutega on ka nii, et ise peab lahenduse pakkuma, nemad ise sulle lahendust ei kipu pakkuma.

Saudi Araabiat võib kirjeldada ka nii, et tegemist on hinges suure ja uhke rahvaga või siis vastupidi - rahvas, kes soovib suureks saada. Ühe doktori saadetud enesetutvuse CV koosnes 69 leheküljest.

IHMEC projekti raames pakutav lahendus Saudi Araabia turule

Kui üldisemalt rääkida projekti ühest ülesandest, siis turule sisenemiseks, oleks selle võtmesõnaks terviklahendus. Seda puitmajatootjate lähenemist turvustasime ka kõigile partneritele ja Saudi Araabia esindajatele ning tundus, et see läks kõigile peale. Nende soov oli kohe seda terviklahendust näha ja katsuda. Üheks võtmesõnaks saab muidugi olema ka toodete transport.

Hoone ehitaja peab kindlasti olema omapoolse initsiatiiviga ning arvestama võimalike riskide ja Soome poolsete partnerite vajadustega. Isiklikult soovitan, kes on turust huvitatud, teha koostööd. Meie Puitmajaliidu poolt saame toetada infoga, millist lahendust vaja oleks.

Kindel on see, et turule sisenemine võtab aega. Pikemas perspektiivis 3-4 aastat, hea õnne korral ka varem. Isiklikult arvan, et turule minemist tasuks kalkuleerida. Eelkõige selle pärast, et vajadus on turul täitsa olemas. Ja vajadus oleks suuresti terviklahenduste näol, mis kataks avalike hoonete vajadusi (haiglad, koolid, lasteaiad jne).

Jah, hetkel paistab igast otsast, et Saudi Araabia on natuke USA poole kaldu. Kasutatakse eelkõige USA-ga konsulteerimist ja oskusteavet, kuid Euroopa poolt tulev pakub neile samuti väga suurt huvi. Sellest riigist on võimalus laieneda edasi ka teistesse piirkondadesse, näiteks Dubai (kontaktid olemas).

Reis kestis 11 päeva ja selle aja jooksul peamised tegevused olid:

- 3-päevane seminar „Infektsioon ja selle kontrolli alla saamine“;
- Soome ja Rootsi saatkondade külastamine ja projekti tutvustamine;
- Kahe haigla külastus (riiklik ja erahaigla) ja projekti tutvustamine;
- Tervishoiu ministeeriumi külastamine ja projekti tutvustamine;
- Dr. Ziad Memish (Alfaisahi ülikool) võõrustamine ja projekti tutvustamine;
- Kahe ettevõttega konsulteerimine, kelle tegevusteks on uute ettevõtete turule toomine ja nende abistamine + IHMEC projekti tutvustamine;
- Konsultatsiooni saamine projektiga seotud küsimustes;
- 4 projekti partneri nõupidamine ja edasiste tegevuste kinnitamine;

Edaspidi tulemas

- Novembris – Projektis osalevate ettevõtete töötuba ja seminar (Tallinnas);
- Märts – Projektis osalevate ettevõtete reis Saudi Araabiasse;
- Näidishoone planeerimine ja ettevalmistus tootmiseks;
- Ettevõtete kataloog KSA turule;

23.10.2018

Marko Vinni

Eesti Puitmajaliit